

AKTUÁLNÍ TRENDY V DAŇOVÉM PRÁVU: 20 CO NOVÉHO UŽ PLATÍ A JAKÉ JSOU VÝHLEDY DO ROKU 2023

TEXT Petr Koubovský, Rödl & Partner FOTO Shutterstock.com

Dnešní doba je všelijaká, jen ne poklidná. Neustálé turbulence a změny se nevyhýbají ani daňovým předpisům, čemuž napomáhají nejen dozvuky covid pandemie, ale především aktuální energetická krize a také ukrajinské válečné šílenství. Seznámím vás se zásadními a dle mého názoru nejvýznamnějšími změnami vyplývajícími z daňových předpisů, zejména ze zákona o daních z příjmů a zákona o dani z přidané hodnoty. Rozhodně ale neopomenu ani další zákonné změny přijaté za účelem zmírnění uvedených negativních dopadů.

1. VYBRANÉ NOVINKY V OBLASTI DANĚ Z PŘÍJMŮ

Používání služebního nízkoemisního motorového vozidla pro soukromé účely

Pokud budete jako zaměstnanec ten vyvolený, který dostane možnost využívat nízkoemisní služební motorový vůz i pro soukromé účely, budete novou zákonnou úpravou potěšeni. Počínaje 1. červencem 2022 se v případě nízkoemisního vozidla zvýší základ daně zaměstnance pouze ve výši 0,5 procenta vstupní ceny vozidla, přičemž v případech jiných motorových vozidel zůstává původní ocenění nepřesahující příjmu ve výši jednoho procenta vstupní ceny vozidla nezměněno.

Pojem nízkoemisní vozidlo je definován v přechodných ustanoveních zákona jako vozidlo kategorie M1, M2 nebo N1, které nepřesahuje emisní limit CO₂ ve výši 50 g/km a 80 procent emisních limitů pro látky znečišťující ovzduší v reálném provozu, přičemž splnění těchto emisních limitů je možné zejména z dokumentu COC (Certifikace of Conformity), v překladu do češtiny „Prohlášení o shodě“. Z „velkého technického průkazu“ k vozidlu v části EMISE bod V.7 CO₂ [g/km] lze posoudit údaj o hodnotě CO₂.

Nové sazby tuzemského stravného

Nově, již poněkoliště došlo k úpravě výše sazeb tuzemského stravného:

Délka trvání pracovní cesty	Tuzemské stravné do 19. 8. 2022 v Kč	Tuzemské stravné od 20. 8. 2022 v Kč
5 až 12 hodin	99–118	120–142
12 až 18 hodin	151–182	181–219
více než 18 hodin	237–283	284–340

Z uvedeného lze tedy dovodit, že výše „daňově optimální“ stravenky činí 180 Kč (180,73 Kč) a maximální částka peněžního stravovacího paušálu (peněžitý příspěvek na stravování), který je u zaměstnance osvobozen od daně, činí 99,40 Kč.

Zrušení solidární daně

S účinností od 1. ledna 2022 došlo ke zrušení takzvané solidární výše daně ve výši sedm procent, avšak tato zákonná úprava byla formálně vykompenzována a nahrazena zavedením nové progresivní sazby daně z příjmů fyzických osob ve výši 23 procent. Tato nová sazba se bude aplikovat pro roční příjmy daňového poplatníka, které převyšují 48násobek průměrné mzdy (tj. 1 867 728 Kč).

Možnost zpětného uplatnění daňové ztráty a vzdání se práva na uplatnění ztráty

Jeden velmi významný příklad za všechny cílící na zmírnění dopadů covid pandemie je dán možností podání dodatečného přiznání k dani z příjmů s cílem zpětného uplatnění daňové ztráty.

HLAVNÍ TÉMA

V daném případě jen poukazují na daňovou fikci, ze které vyplývá, že dodatečné daňové přiznání se považuje za podané až v okamžiku, kdy je daňová ztráta vyměřená, nikoli pak v okamžiku, kdy poplatník tuto ztrátu tvrdí. Toto pak nevylučuje souběžné předložení řádného daňového přiznání (například na rok 2021 s vykázanou daňovou ztrátou) i dodatečného daňového přiznání (například na rok 2019 s vykázaným kladným základem daně). Výsledkem je pak vznik daňového přeplatku a vylepšení cash-flow situace daňového poplatníka.

Sleva na dani za zastavenou exekuci od roku 2022

Celkem zajímavou novinku přinesla novela exekučního řádu v podobě možnosti uplatnění nové slevy na dani z příjmů za zastavenou exekuci. Výše slevy odpovídá výši náhrady, kterou oprávněnému v daném zdaňovacím období nebo období, za které se podává daňové přiznání, přizná exekutor při zastavení exekuce, jejímž předmětem byla pohledávka nepřevyšující částku 1500 Kč bez příslušenství a která probíhala po dobu alespoň tří let přede dnem nabytí účinnosti této novely z důvodu, že v těchto třech letech nebyla tato pohledávka vymožena ani z části. Z textu zákona lze při jeho bližším zkoumání nutno počítat s následujícím:

- I. jedná se pouze o pohledávky do 1500 Kč (což by mohlo být zajímavé například pro přepravce, svoz odpadu, telekomunikace, apod.)
- II. výše slevy je limitována výší náhrady, kterou oprávněnému přizná exekutor při zastavení exekuce, což je 30 procent z hodnoty vymáhané pohledávky bez příslušenství
- III. jedná se o exekuční řízení vedené podle exekučního řádu, které bylo zahájeno před 1. lednem 2019 a u kterého v letech 2019 až 2021 nebylo nic vymoženo
- IV. dle exekučního řádu by měl exekutor do tří měsíců od účinnosti (novely) zákona, tedy od 1. ledna 2022, vyzvat věřitele ke složení zálohy na náklady exekuce. Pokud tak věřitel neučiní, exekutor exekuci zastaví. O přiznání náhrady (slevy na dani) rozhodne exekutor v usnesení o zastavení exekuce. Nároky na slevy tak vzniknou počátkem roku 2022 (jedná se o časově omezené opatření).

K daňovému přiznání bude nutné vložit usnesení o zastavení exekuce, kterým se sleva doloží.

Mimořádné daňové odpisy

U hmotného majetku zařazeného v I. a II. odpisové skupině a zároveň pořízeného od 1. ledna 2022 lze i nadále použít takzvané mimořádné odpisy upravené v rámci ustanovení § 30a zákona o daních z příjmů. Dochází tedy k prodloužení možnosti uplatnění mimořádných odpisů i na roky 2022 a 2023. Obdobně je také umožněno volitelné zkrácení minimální doby trvání finančního leasingu.

Problematika odepisování nemovité kulturní památky

Na základě praktických zkušeností došlo k výkladovému upřesnění definování pojmu „nemovité kulturní památky“, kterou daňové předpisy neupravují.

Zásadním a jediným určujícím faktorem, zda nemovitá věc je, či není nemovitou kulturní památkou, je skutečnost, zda byla podle zákona o státní památkové péči prohlášena za nemovitou kulturní památku rozhodnutím vydaným Ministerstvem kultury ČR. Nápomocným v tomto ohledu budiž Ústřední seznam kulturních památek České republiky. Pokud tedy stavba bude nemovitou kulturní památkou dle zákona o památkové péči, pak se bude jednat i o nemovitou kulturní památku pro účely ZDP a bude možné využít speciální daňový režim pro tento typ staveb.

2. VYBRANÉ NOVINKY V OBLASTI SILNIČNÍ DANĚ

S účinností od 1. července 2022 došlo k zásadní změně v oblasti úpravy silniční daně ve smyslu úpravy předmětu této daně.

Nově jsou totiž předmětem zdanění pouze vozidla se zapsanou kategorií N2, N3 (vždy nad 3,5 tuny) a přípojná vozidla kategorie O3, nebo O4, přičemž rozhodující jsou údaje v technickém průkazu. Z předmětu daně tedy vypadávají osobní a nákladní (včetně dodávkových) do 3,5 tuny, a to se zpětnou platností pro celý rok 2022. Z řad poplatníků této daně také zcela vypadává zaměstnavatel a dochází ke zrušení zálohové a registrační zákonné povinnosti.

3. VYBRANÉ NOVINKY V OSTATNÍCH OBLASTECH S DANĚMI SOUVISEJÍCÍCH

Zrušení EET od 1. ledna 2023?

Díky covid pandemii došlo i v oblasti evidence tržeb k úpravám a tržby podle zákona o evidenci tržeb nebylo nutné evidovat, respektive přerušení evidence tržeb byla prodloužena až do 31. prosince 2022. Jejich fungování je tedy jen na dobrovolné bázi.

V současné době je projednáván vládní návrh na úplné zrušení evidence tržeb – k jeho schválení v době přípravy článku ještě nedošlo. Prozatím není zcela jisté, zdali EET nebude povinná a buď bude umožněna evidence tržeb v systému EET na dobrovolné bázi, anebo přestane 31. prosince 2022 státní správa systém EET provozovat a nebude možná ani dobrovolná evidence.

Úrokové sazby ČNB a jejich vliv na sankční mechanismy v roce 2022

Není radno přehlížet rozhodnutí Bankovní rady ČNB, neboť jakékoli změny v úrokových sazbách mají přímý vliv na sankce, které je v případech zákonných povinností správce daně oprávněn vyměřit.

Pro úroky z prodlení za druhé pololetí roku 2022 je rozhodující reposazba platná k 1. červenci 2022, to je sedm procent. Výše diskontní sazby nemá vliv ani na výši úroků z prodlení, ani nemá přímý vliv na určení obvyklé výše úroků pro účely daní z příjmů.

Přijaté a poskytnuté zálohy v cizí měně ve vazbě na kurzové rozdíly

Tato problematika není zcela jednoznačně upravena, nicméně lze zálohou chápat částku vydanou na úhradu, která se účetní jednotce nemá v budoucnu v cizí měně vrátit, a rozšířit tedy její majetek. Tím je také dáno, že se nemají počítat kurzové rozdíly k rozvahovému dni.

V návaznosti na výklady a názory z odborných kruhů se k dané problematice vyjádřil i Nejvyšší správní soud, který v plném rozsahu potvrdil, že u zaplacené zálohy v cizí měně na pořízení dlouhodobého majetku není důvod vyžadovat její přeceňování s ohledem na vývoj kurzu dané měny. Naopak, v zájmu věrnosti obrazu účetnictví je nezbytné trvat na tom, aby tyto zálohy přeceňovány nebyly. Je tedy více než doporučeníhodné této oblasti věnovat patřičnou pozornost, neboť jejím chybným posouzením může dojít k výrazným odchylkám v konečném výsledku hospodaření, respektive základu daně.

4. A CO NOVÉHO SE NA VÁS/ NÁS CHYSTÁ V ROCE 2023

Aktuální návrhy novelizací daňových předpisů, které se nacházejí ve schvalovacím procesu Poslanecké sněmovny, budou definitivně schváleny zřejmě až na přelomu roku, jak je u nás dobrým zvykem, tedy na poslední chvíli.

Tyto mimo jiné zatím počítají:

- se zvýšením limitu pro povinné plátcovství DPH na dva miliony korun
- se zvýšením minimální roční výše zdanitelných příjmů pro vznik povinnosti podat daňové přiznání, a to na 25 000 Kč (tedy po 20 letech zvýšení z aktuálně platných 15 000 Kč)
- se stejným způsobem by mělo dojít i ke zvýšení této částky upravené v rámci podmínek pro vstup poplatníka do paušálního režimu
- mělo by dojít k prodloužení aplikace mimořádných odpisů u předem specifikovaného hmotného majetku
- snad se dočkáme i změny sankčního režimu u kontrolních hlášení ve formě snížení pokuty na polovinu, přičemž nově by se měla odpouštět automaticky i jedna pokuta ve výši 10 000 Kč
- všem OSVČ je povinně zakládána datová schránka
- s rozšířeným režimem paušální daně, která by měla být strukturována do třech pásem podle výše příjmů poplatníka a kde se zároveň posouvá hranice pro vstup do paušálního režimu na dva miliony korun.